

7. Tertium privilegium Adamo concessum, in sua creatione, est quod tunc ejus voluntas seu appetitus, omnibus virtutibus infusis, tam moralibus, quam theologicis fuit instructus; tum quia id exigebat præcelsens illa gratia, quā tunc fuit ornatus, quam virtutes veluti proprietates consequuntur; tum felicissimum ille status, in quo vires omnes animæ virtutibus disponi & ornari postulabant. Unde Augustinus concione ad Catechum. cap. 2. loquens de Adamo in statu innocentia ait quod tunc erat *prudicitia armata, temperantia composita, claritate splendida, & D. Ambrosius lib. de Elia & jejuniu cap. 4. quod erat omnium virtutum velamine opertus.*

8. Quartum privilegium: Protoparens gaudebat pleno & despoticō super omnia animantia domino, ut constat ex illo Genes. 1. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, & praesipiscibus maris, & volatilibus cœli, & bestiis, omnique reptili quod moveret in terra.* Et certè convenientissimum erat, ut ille dominaretur, qui solus ratione & prudentia præditus erat, & qui per justitiam originalē perfectè subjiciebat Deo, & plenè appetitui suo ac viribus sensitivis & inferioribus dominabatur. In hujus signum, Deus animantia Adamo adduxit, ut illis quasi servis nomina imponeret, ut disertè expendit Chrysostomus homil. 14. in Genesim.

9. Quintum privilegium fuit immunitas ab omni errore & deceptione: nam error & deceptio sunt mala animæ, & defectus seu miseria naturæ intellectualis, quæ sunt pœnae peccati: unde homo in statu innocentia, antequam peccaret, errare aut decipi non poterat, ut docet S. Thomas hic quæst. 94. art. 4. post Augustinum lib. 3. de libero arbitrio. cap. 18. Ubi sic ait: *Approbare falsa pro veris, ut erret invitus, non est natura instituti hominis, sed pena damnata.*

Dices, Eva decepta est à serpente: Ergo in statu innocentia, non solum potuit esse, sed etiam de facto fuit deceptio ante peccatum. Sed nego consequiam, nam ut ait S. Thomas loco citato in resp. ad 1. *Licet illa seductio mulieris non præcessit peccatum operis, subsecuta tamen est peccatum interne elationis:* dicit enim Augustinus lib. 11. super Genesim ad litt. cap. 30. quod mulier verbum serpentis non crederet, nisi jam inesse menti ejus amor propria potestatis, & quadam de se superba presumptio.

10. Sextum privilegium fuit immunitas ab omni ægritudine, dolore, & tristitia. Nam felicissimus innocentia status erat veluti quedam prælibatio & inchoatio beatitudinis cœlestis, in qua non solum erit omnium affluentia bonorum, sed etiam immunitas & carentia omnium malorum. Unde etiam in statu innocentia homo erat immortalis, non quod haberet potentiam moriendi, sed quia habebat potentiam non moriendi, si legem sibi præscriptam servasset, ut docet Augustinus lib. 7. de Genesi ad litt. cap. 25. his verbis: *Corpus Adami ante peccatum & mortale erat, quia poterat mori, & immortale, quia poterat non mori: aliud est enim non posse mori, sicut quasdam naturas immortales creavit Deus; aliud est autem posse non mori, secundum quem modum primus creatus est homo immortalis, quod ei præstabatur de ligno vite, non de coniunctione nature.*

11. Ut melius hoc privilegium intelligatur, observandum est, tres mortis hominis præcipuas esse causas. Prima est, quod ejus corpus rebus contrariis & inter se pugnantibus constet, nimisrum quatuor elementis, & quatuor humoribus, & partibus non solum diversis, sed etiam diversas dispositio- nes, affectiones, & temperamento exigentibus. Se-

cunda est calor naturalis humidum radicale continet depascens, & licet per cibum ac potum reficiatur, non tamen secundum eam puritatem & sinceritatem quam primò habuit. Tertia est ab agentibus extrinsecis quæ possunt homini mortem inferre, ut sunt animalia venenata, aut ferocia, ini- mici homines, Dæmones &c. In statu ergo innocentia Deus contra tres illas causas mortis, hominem potentissimis remedis, & validissimis prædiis, usque adeò munierat, ut si in Dei gratia permanisset, nihil ipsi ex illis timendum esset. Etenim contra primam causam dederat Deus homini vim quandam supernaturalem, quā posset res contraria ex quibus compositum est corpus hominis, i. debita temperatione & aequalitate omni tempore continere. Hæc virtus non erat aliud, quam ipsa justitia originalis, quæ triplicem habebat effectum, nempe subjicere mentem Deo, corpus animæ, & appetitum inferiorem superiori; quare non solum erat radix charitatis, quā voluntas Deo ut ultimo fini subjicitur, & integratatis, quæ appetitus inferior subjicit rationi, sed etiam immortalitatis & impassibilitatis, quibus corpus animæ, ut potentia receptiva actu ipsum informanti perfectè subordinatur & proportionatur. Unde D. Thomas hīc quæst. 81. art. 5. ad 2. sic ait: *Immortalitas & impassibilitas primi status, non erat ex conditione nature, sed ex originali justitia.* Contra secundam causam mortis provisum erat homini in statu innocentia, per arborem vitæ, cuius fructus quotidianam jæjuram humidi radicalis perfectè resarciebat, & primigeniam ejus puritatem & integratatem omnino restituiebat. Contra tertiam, per singularem Dei providentiam & curam, per Angelorum custodiam, & per singularem prudentiam quæ homini tunc inerat, quā noxia quæque ac pernicioса præcavere & vitare facile poterat.

12. Septimum privilegium erat immunitas à quocumque peccato veniali, quæ proveniebat non solum ex speciali providentia & protectione Dei, qua homo impeditabatur, ne durante felicissimo illo statu peccaret venialiter, priusquam mortaliter, sed etiam ex vi præcisæ doni integratatis, seu ut loquitur D. Thomas 1.2. quæst. 89. art. 3. ob infallibilem ordinis firmatatem, quā inferius contingebat sub superiori. Nominé autem inferioris, non solum intelligit appetitum sensitivum, sed rationem inferiorum, quatenus respicit ea quæ sunt ad finem, ut sic enim inferior est quodammodo seipsa, quatenus respicit finem. Unde sicut ob perfectam subordinationem appetitus sensitivi ad rationem, quam dominum integratatis præstabat in statu innocentia, huic statui ab intrinseco repugnabant peccata veniali ex subratione appetitus sensitivi, aut ex indeliberatione (hæc enim non contingunt, nisi cum appetitus sensitivus anteverit rationem, & ejus judicium perturbat) ita ob perfectam subordinationem rationis inferioris respicientis media, ad superiorum quæ considerat finem (quam etiam in statu innocentia donum integratatis in homine faciebat, cum in illo felicissimo statu omnia inferiora superioribus suis subjecerentur) repugnabant huic statui peccata veniali ex genere, & ex parvitate materia. Nam ut ibidem ait S. Doctor: *Quod humanus animus inordinetur circa ea quæ sunt ad finem, servato debito ordine ad finem* (ut contingit quando peccat venialiter, etiam peccato veniali ex genere, aut ex parvitate materia) *provenit ex eo quod ea quæ sunt ad finem, non ordinantur infallibiliter sub fine quæ tenet summum locum, quasi principiū in appetibilibus.*

13. Est etiam alia ratio ob quam homini in statu innocentia quodcumque peccatum veniale ab intrinseco

intrinseco repugnabat, nam ex natura & conditio- nione status innocentia repugnabat homini quævis miseria, tristitia, pœna, & habitus vitiosus, ex quo oritur difficultas benè operandi: Ergo & quodcumque peccatum veniale. Consequentia patet, nam quodcumque peccatum veniale, miseria est, pœnam & tristitiam pœnitentia requirit ut remittatur, & habitum vitij generat, si multoties committatur. Unde D. Thomas loco supra citato probat peccatum veniale non potuisse esse in statu innocentia, ex eo quod in illo nihil pœnale esse potuit, juxta illud Augustini 14. de civitate Dei cap. 10. *Nec aberat quidquam quod bona voluntas adipisceretur, nec inerat quod carnem animumve hominis faciliter viventis offendere.*

14. Dices primum, status justitiae originalis, ab intrinseco & ex natura sua non habebat præservare hominem à peccatis mortalibus, ut casus primorum parentum satis ostendit: Ergo multò minus à venialibus, quæ minora & leviora sunt.

Sed nego Consequentiam, & paritatem, quia status justitiae originalis non postulabat ex natura sua quod esset inammissibilis, nec proinde quod præserveset hominem à peccatis propter quæ possit amitti, cujusmodi sunt peccata mortalia: At vero ab intrinseco & ex natura sua exigebat præservare hominem ab illis peccatis quibus non amitteretur, cujusmodi sunt peccata venialia; cum felicissimum ille status suâ naturâ postularet excludere omnem dolorem, & tristitiam, omnemque pœnalitatem; quod prestare non potuerit, si cum eo peccata venialia fuissent compessibilia, ut patet ex supra dictis. Unde Augustinus loco supra citato describens statum innocentia ait quod ille erat *devitatio tranquilla peccati, quā manente, nullum omnino aliunde malum, quod contristaret, irruerat.* Solutio est. D. Thomæ articulo citato in resp. ad 3. ubi sic ait: *Peccatum mortale instantum opponitur integratæ pri-mi status quod corruptum ipsum, quod peccatum veniale facere non potest; & quia non potest simul esse quecumque inordinatio cum integratæ primi status, con-sequens est quod primus homo non potuerit peccare venialiter, antequam peccaret mortaliter.*

15. Dices secundò: Sicut Deus prohibuit primis parentibus esum ligni scientia boni & mali sub mortali, ita potuisset illum prohibere, sub veniali, cum esus ille de se non esset malus: Sed hoc dato potuisset Adam violare præceptum illud: Ergo potuisset peccare venialiter.

Respondent aliqui, quod esus Deus præcepisset Adam sub veniali tantum abstinere ab esu ligni vetiti, nihilominus comedendo de illo, peccasset mortaliter, non quidem præcepti, sub veniali tantum obligantis, sed ratione damni, & nocimenti gravissimi, quod sibi & suis posteris per talen coetionem intulisset, seipsum & posteros justitia originali privando. Sicut (inquit) Carthusianus comedendo carnes, peccat mortaliter, non ratione præcepti regulæ, talen coetionem prohibentis, cum illa non obliget sub mortaliter, sed ratione gravissima pœna cui se exponit, & nocimenti maximi quod sibi infert. Hæc solutio probabilius esse, illum in planitie aliqua situm esse, tum quia nimia altitudo non est sana, ob vicinitatem syderum, & elementi ignis; tum etiam quia planities ordinariæ sunt fertiliores, & meliores ut plurimū habent fructus. Inter has sententias extremitate oppositas, media videtur probabilior, quæ asserit paradisum neque ita esse demissum, ut in planitie aliqua constitutus sit, neque tam excelsum & elevatum, ut usque ad globum lunarem, vel supremam aëris regionem pertingat, aut altiores

84 terrenas

CAPUT III.

Brevis descriptio paradisi terrestris.

1. *C*ertum est, paradisum quem describit Moyses Genes. 2. fuisse locum visibilem & corporeum, non verò pure intelligibilem & spiritualen, ut Philo Judæus, Origenes, & alij olim existimarent. Plura enim quæ dicit Scriptura, non possunt ad sensum mysticum & allegoricum trahi, sed necessariò in sensu proprio & litterali intelligenda sunt, ut cùm dicitur: *Produxitque Dominus Deus de humo terra omne lignum pulchrum visu, & ad veseridum suave,* nam visus ibi propriè pro sensu corporeo, & verbum *vescendi* pro corporali manducacione accipitur, alioquin quod cap. 3. dicitur: *Vidit mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, asperigne delectabile, & tulit de fructu illius, & comedit* &c. non propriè sed metaphorice esset intelligendum, atque ita omnia quæ de peccato primi parentis Ecclesia credit, falsa essent. Unde Epiphanius in Anchorato: *Si non est paradise sensibilis, non est fons, non fucus, non folia, non comedit Eva &c. Sed jam veritas fabulata est.*

2. Constat etiam contra alios, quos refert Hugo à S. Victore annot. in Genesim cap. 2. nomine paradisi terrestris, non totam terram, floribus, arboribusque adornatam, sed locum particularem, in regione orbis determinata situm, debere intelligi. Nam Scriptura ait paradisum in Oriente fuisse plantatum, Deum è loco in quo Adamum condiderat, ipsum in paradisum transstulisse, & in pœnam peccati è paradise ejeisse, & ante paradisum Cherubim constituisse, ad custodiendam viam ligni vitaे. Quæ omnia non nisi de loco aliquo particulari, & in regione orbis determinata sito, verificantur. Supereft ergo solum, ut hīc breviter hujus præclarissimi loci seu paradisi situm, magnitudinem, & amoenitatem seu pulchritudinem declaremus.

3. Quantum ad primum duæ sunt sententiae extremitate oppositas: aliqui enim olim existimarent, tantum esse paradisi terrestris sublimitate, ut usque ad lunæ globum pertingat: ita Strabus in Genesim, & Beda, quos refert S. Thomas 1. p. qu. 102. art. 1. Ab hac opinione non multum recedere videntur. Tostatus in cap. 2. Genes. qu. 9. ubi afferit paradisum terrestrem non pervenire quidem usque ad orbem lunæ, sed excelsiore esse omnibus terræ montibus, ad minus viginti cubitis; tum quia debet esse liber à ventis & vaporibus terræ; tum etiam, quia quatuor flumina quæ ex illo excent, non possent commode totam irrigare terram, nec per tam varias orbis regiones discurrere. E contra Pererius lib. 3. in Genes. disp. de paradise qu. 2. censet probabilius esse, illum in planitie aliqua situm esse, tum quia nimia altitudo non est sana, ob vicinitatem syderum, & elementi ignis; tum etiam quia planities ordinariæ sunt fertiliores, & meliores ut plurimū habent fructus. Inter has sententias extremitate oppositas, media videtur probabilior, quæ asserit paradisum neque ita esse demissum, ut in planitie aliqua constitutus sit, neque tam excelsum & elevatum, ut usque ad globum lunarem, vel supremam aëris regionem pertingat, aut altiores

84 terrenas

terrae montes excedat, sed ipsum in suprema hujus infimae regionis aëris parte positum esse, & ferè ad secundam aëris regionem pertingere; nam suprema hujus infimae regionis pars est convenientissimus locus habitationi hominum, cùm illa libera sit à perturbationibus, & nimia frigiditate & humiditate secunda regionis, atque à nimio calore, qui ex reflexione radiorum Solis à terra ascendentium provenire solet; neque ibi venti violenti sint, & locus ille melius recipere possit influentias solis & stellarum. Neque obstat id quod dicunt Autores primæ sententiae de quatuor fluminibus è paradise excentibus, nam fluvius per longa spatiæ descendens, non petit necessariò magnam altitudinem scaturiginis, ut in multis fluminibus constat.

4. Quanta autem sit hujus paradisi amplitudo, problema etiam est inter Theologos, aliis existimantibus ipsum esse vastissimum, & magnitudinem unius regni haud parvi, ut est Gallia, vel Hispania, adquare; quod colligunt ex magno fluvio quo irrigatur, & qui in quatuor capita dividitur. Aliis afferentibus, ipsum non esse adeò amplum & spatiostum, cùm scriptura illum hortum appellat, & dicat illum locatum esse in regione Heden, ad plagam ejus orientalem, atque in medio ejus fuisse lignum vitæ, & lignum scientiæ boni & mali. Certè in re tam ardua & obscura, & in tanta opinionum varietate, difficile est quidquam certi definire. Sanè non video cur viginti aut triginta leuæ non sufficent pro uno horto, & quare, quāvis magnus esset fluvius ille quo paradise rigabatur, spatiū tot leucarum ad ejus decursum non esset sufficiens. Nec erat necesse, ut omnes Adami posteri possent in illo manere, debebant enim multiplicari, & replere terram: potuissent tamen omnes locum illum quasi jure hereditario sàpè adire, inde fructu ligni vitæ deferre, vel ramos ejus variis in locis inferere.

5. Demum paradise terrestris pulchritudo & amoenitas constat ex variis nominibus quibus insignitur, appellatur enim à Moysi *paradisus voluptatis*, ab Hebreis *Ganem*, quod horrus deliciarum interpretatur, à D. Basilio *locus deliciae omnifariam affluens, omnem creaturæ sensibilis exuberans pulchritudinem*; & à D. Damasceno *latitia & voluntatis omne promptuarium*. Colligitur etiam ex fine ad quem à Deo conditus est, Deus enim illum condidit, ut esset consentaneus locus felicitati & innocentiae, & ut incomparabilem cœlestis Paradisi pulchritudinem adumbraret in terris. Unde juxta Guilielmum Parisensem, & Tostatum, paradiseus, *quasi parans Dei visum*, dicitur est, ejus quippe habitatio erat veluti quædam cœlestis gloriae prælibatio & prægustatio, ut eleganter explicat D. Gregorius in Psal. 5. pœnit. ubi loquens de Adamo in paradyso terrestri, antequam peccaret constituto: *Panis ejus* (inquit) *fuit visionis divinae* (per speculum creaturarum) *delectatio, Verbi Dei sicutas, interne quietis gaudium, lucis inaccessibilis splendor, sapientie refatio, presentia Creatoris. Felices antiqui dies, nihil tenebrarum, nihil caliginis preferentes, quos Divinitatis illustrabat presentia, securitatis purgabat serenitas, letitiae immensitas decorabat! Dies gaudiorum & luminis, dies virtutum & pacis, dies deliciarum & suavitatis, quos non turbabat mavor, non infestabat angustia, non obumbrabat infirmitas. Hos dies in paradyso habuit anima, antequam è statu relictitudinis, per culpam caderet prævaricationis.*

6. Mirabilè hujus paradise amoenitatem Alchimus Avitus egregiè his versibus celebrat ac describit:

*Hic ver assiduum cœli clementia servat.
Turbidus Auster abest, semperque sub aëre fuso
Nubila dissipant, iugi cœsura sereno.*

*Nec poscit natura loci quos non habet imbræ,
Sed contenta suo dotantur germinarore,
Sic cùm desit hyems, nec torrida ferreat astas:
Fructibus autumnus, ver floribus occupat annum.*

7. Quibus versibus Paradise terrestris amoenitatem, quatuor potissimum in rebus positam fuisse declarat, nempe in cœlo, & aëre, in aquis, & in ipso terra solo. In cœlo summa erat salubritas, & omni tempore suavissima quædam æquabilitas, quæ tanquam perpetuum quoddam ver causabat. In aëre magna erat serenitas & puritas, subindeque magna claritas, quia, ut ait Beda, puritati aëris claritas lucis proportionatur. Aquarum erat ingens copia irrigantium paradise, & in medio ejus erumpente fons ingens, qui in quatuor flumina derivabatur in variis orbis regiones. Primum est Phison, seu Ganges, Indianum secundans. Secundum Gehon, seu Nilus, Ägyptum irrigans & Ägyptiam. Tertium Tygris, instar tigris rapidissime & celerrime dicens. Quartum Euphrates, quæ duo Mesopotamiam, Assyriam, & Chaldæam alluvunt. Demum terra paradise optima erat & fertilissima, ac sponte, sine labore & molestia hominis (non tamen sine cultura) proferens quæcumque omnes sensus hominis suavissima possent jucunditate & voluptate completere. Sed ejus ubertas maximè apparbat in productione arboris vitæ, cuius fructus, ut s. præcedenti dicebamus, humidum radicale imminentum ac deperditum redintegrabat, pari puritate ac sinceritate ei quam prius haberat, etiam in ortu hominis, subindeque juventutis florem ac vigorem marcescere non sinebat. Unde Augustinus infra referendus, ait quod Adam habebat *de ligno vita stabilitatem contra vetustatem*. Erat etiam in eo arbor scientiæ boni & mali, quæ sic dicta fuit, ut docet D. Thomas, quia post ejus eſtim homo per experimentum pœna didicit quid interest inter obedientiæ bonum, & inobedientiæ malum. Sicut putatus quem foderunt servi Isaac, putens *jungy seu columnam* appellatus est, ex iugro & contentione quæ fuit inter pastores Geraræ, & pastores Isaac, ut habetur Genes. 26.

8. Queres, num adhuc exter paradise terrestris? Respondeo probabilius esse quod integer aënac perverget. Dicitur enim Eccli. 44. *Henoch placuisse Deo, & translatus est in paradiseum, ut det gentibus pœnitentiam*. Quibus verbis Scriptura aperte doce re videtur, Henoch servati vivum in paradise, ut extremo mundi & Antichristi tempore veniat, & omnibus pœnitentiam prædicet. Unde Irenæus lib. 5. adversus hæreses cap. 5. dicit Apostolicam traditionem esse, Henoch & Eliam nunc manere in paradise, idque se didicisse asserit à Presbyteris qui fuerunt Apostolorum discipuli. Augustinus lib. de peccato, meritis & remiss. cap. 3. ait quod Henoch & Elias, in paradise vita palcantur, sicut Adam ante peccatum, qui habebat de lignorum fructibus refacionem contra defensionem, & de ligno vita stabilitatem contra vetustatem. Hieronymus epist. 61. Henoch & Eliam, *Paradiſi colonos*, appellat. Demum S. Thomas 3. p. qu. 49. art. 5. ad 2. hæc habet: *Henoch raptus est in paradiseum terrestrem, ubi cum Elia simul creditur vivere usque ad adventum Antichristi*. Ex hoc convellitur præcipuum fundamentum adversæ sententiae, quæ idcirco asserit non extare amplius paradise terrestrem, quia aquis diluvij obrutus est, cum illa altissimos montes, quindecim cubitis, ut ait Scriptura, supergressæ sint. Nec enim magis inconveniens est, paradise ab inundationibus diluvij aquis fuisse miraculosè servatum, quam quod Henoch ab eis liberatus fuerit: præsertim cum

cum convenientius miraculum faerit, prohiberi aquas ne paradise obruerent, quam Henoch in aëre supra aquas, aut in terra in mediis aquis, per annum integrum, instar pisces, conservari.

9. Dices primum cum Pererio: Si Paradise intactus fuit aquis diluvij, frustra Noë arcem fabricasset, cum facile in Paradise, cum sua familia & animalibus, tuts ab eluvione conservari posuisset.

10. Respondet Malvenda, Paradise genuinum esse locum, hominum innocentia & felicitati in terris destinatum, nec ullo pacto convenisse Noë, ejusque filii, qui erant peccato, ac morti, æternis que vita hujus obnoxij: par vero ac congruum esse, illuc degere Henoch & Eliam, ut potè pueros, æternitatis candidatos, miseriis vita hujus exemplos, maximisque mysteriis consecratos; donec in novissimo tempore in hunc mundum redeant, ut pugnant contra Antichristum, illorumque, ut loquitur Tertullianus, sanguine suo extinguantur.

11. Dices secundò, si extaret adhuc Paradise integer, ab aliquo fuisse inventus, cum universis orbis notis fuerit hominibus, & per omnes partes ejus aliqui discurrerint.

Respondet D. Thomas 1. p. quæst. 102. art. 1. ad 3. idè hunc locum post tot peregrinationes nondum fuisse inventum, quia seclusus est à nostra habitatione aliquibus impedimentis, vel montium, vel marium, vel alicuius aëro regionis, qua penetrans non potest. Ex quo intelliges, fabulosa & communitia esse, quæ in quibusdam apocryphis libris legendur de Macario quodam Romano, & aliis tribus Monachis, qui cum omni studio, fise ad investigandum Paradise locum dedissent, peragratis longinquis regionibus, tandem ad ipsius Paradise aditum pervenient; ab ejus tamen introitu prohibiti sunt, nec illuc accedere ausi, horribili Cherubini, gladium flammetum ac versatile tenentis, custodiā perterriti.

CAPUT V.

De Statu naturæ lapsæ.

1. Primum Adæ peccatum fuisse superbiam, aperte ex Scriptura colligitur, dicitur enim Eccli. 10. *Initium omnis peccati superbiam*. Et Tobia 4. *Superbiā nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo, dominari permitas: in ipsa enim initium stampit omnis perditio*. Quæ verba de primo Adam peccato, à quo omnis nostra perditio & peccatum originem trahit, intelligunt Augustinus 14. de civit. cap. 13, & Gregorius Magnus lib. 34. moral. cap. 17. ubi sic habet: *Scripsum est, initium omnis peccati superbiam; per hanc enim diabolus succubuit, per hanc se sequentem hominem stravit; etenim telo salutem nostræ immortalitatis impedit, quo ritam sue beatitudinis extinxit*. Id etiam constat ex primo motivo quod Diabolus proposuit primis parentibus ad comedendum de ligno vetito, quod fuit inordinata sui excellentia, quæ est proprium objectum superbiam, & similitudo cum Deo: *Eritis sicut Di*. Unde Augustinus in Psal. 68. *Adam & Eva rapere voluerunt divinitatem, & perdidere felicitatem*. Non quod appetiunt omnimodam cum Deo æquiperantiam, & voluerint mutare naturam, & ex hominibus dij per essentiam fieri (alijs in errorem & infidelitatem, priusquam in elationem & superbiam lapsi essent) sed quod optaverint esse dij per imitationem & similitudinem, primum quidem quantum ad scientiam boni & mali, sicut serpens eis suggestit, ut scilicet per virtutem proprie naturæ determinarent sibi quid esset bonum & quid esset malum ad agendum: vel etiam ut per scipios præcognoscerent quid sibi boni vel mali esset eventum, ut docet D. Thomas 2.2. quæst. 163. art. 2. Secundò quantum ad potestatem operandi, ut scilicet virtute propria natura operarentur ad beatitudinem consequendam, ut ibidem ait S. Doctor, & innuit Augustinus lib. 11. de Genesi ad litteram cap. 30. ubi dicit quod *menti mulieris inerat amor proprie potestatis, & quadam de se superba præsumptio*. Et in Enchir. cap. 45. ait quod *per superbiam homo in sua potius esse quam in Dei potestate dilexit*. Idipsum non obscurè indicat Prosper in carmine de ingratia cap. 43. his verbis.

Hoc patribus principis mortis sator insinuatus Consilio est, hac arte omnes prostravit in uno, Dum suadet multò præstantius esse, quod ipsi, Non tribuente liceat Domino, spondet habendum, Prudens libertus, veintoque instructa cupidio.

Unde aliqui non incongrue observant, primos parentes fuisse primos Pelagianæ hæresis Patriarchas, & tam benè Protopelagianos, quam Protoparentes, merito appellari posse.